

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrta leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Zakaj?

Sila in moč idej in nauk je le takrat učinkovita, če jih potrdi življenje. Naj so nauki še tako lepi, ne dosegajo svojega učinka in cilja, ako so v nasprotju z življenjem. Nasprotno taki nauki še odbijajo in čestokrat zavajajo na stranpota. Najtežje vprašanje tvorijo v katoliškem svetu tako zvani katoliški podjetniki. Naj govori praksa.

Na organizacijo so prišle pritožbe, da vsiljuje neki lesni podjetnik svojemu delavstvu 10 urni delovni čas, ne da bi honoriral nadurno delo s 50% poviškom, kakor predpisuje § 10 zakona o zaščiti delavcev. Pač formalno je zadoštil tudi temu paragrafu. Nadurno delo plačuje sicer s 50% poviškom, toda temeljne plače je znižal za toliko, kolikor bi znašal 50% povišek pri prejšnjih plačah.

Delavstvo zahteva intervencijo. Strokovni tajnik potuje na sedež obrata. Med potjo pravi znanec: »To je pa katoliški mož. Skoraj vsako nedeljo je pri sv. obhajilu.« Tajnik meni, da je to zelo lepo in upa, da bo imel lahko delo. Ko pride k podjetniku, ki ima poleg lesne trgovine še celo veleposestvo in je bogataš brez primere, mu pove, v kakšni zadevi je prišel k njemu. V razgovoru omenja, da imajo njegovi delavci že itak prenizke plače, da ne morejo preživljati z njimi sebe in svoje družine in da ni v redu, da je znižal še te nizke plače. Podjetnika se to prav nič ne prime. Nasprotno. Prične tarnati, da mu gre slabo, da tudi drugi podjetniki ne dajejo višjih plač, zakaj naj bi bil le on žrtev organizacije...

Grem po ljubljanskih ulicah, srečam znano vdovo delavko. Ima solzne oči. Zakaj? Stanovanje ji je gospodar odpovedal sodnijsko. Torej zadeva je zelo resna.

Človek se nehoti vpraša, kako je mogoča taka brezsrčnost. Kje je tista globoka vera, s katero se hoče ponášati lastnik te velike hiše pred svetom. — Imajo ga namreč za moža poštenjaka in moža vere.

Pravi, da potrebuje stanovanje za svoje delavce, da ni njegova dolžnost, da bi skrbel za druge reveže. Pa ko bi bila vsaj to resnica. Toda! Stanovanja spreminja v lokale. Svojim zaupnim uradnikom, ki so čisto pravi priganjači za delavstvo, daje stanovanje s šestimi, sedmimi sobami. Ima prazne prostore, iz katerih bi se mogla napraviti najmanj tri delavska stanovanja. In vendar poje sodnija!

Zakaj?

Odgovor je pravzaprav lahek. Zato, ker je njihova vera lažnjiva. Zato, ker v istem momentu, ko imajo na jeziku Gospoda, zapadajo v tisto svetovno miselnost, katera je vrgla iz prestola kulturo in postavila gospodarstvo za edini namen. Oni, ki govorijo o krščanski ljubezni, so oboževalci one miselnosti, ki je zaslužila človeka in ki povečuje mrtve mahlje. Hlepenje po dobičku, hrepenenje po dotoku brezmejnega dohoda. Sužnji so najbrezobzirnejšega mamonizma.

Bog zanje v toliko eksistira, v kolikor jim je koristno. Ko bi bili v resnici katoliški podjetniki, potem bi se zavzdali, da ni njihovo premoženje njihova absolutna last. Prvič zato, ker si ga niso pridobili izključno z lastnim delom, ampak z izkoriščanjem tuje delovne sile. Drugič zato, ker mora vsak kristjan služiti enemu edinemu cilju: Da se Bog razodeva vsepovsod.

Ker ni tega, so posledice te, da žive katoliški podjetniki v izobilju in razkošju, dočim njihovi delavci v bedi. Njim ni nič mar, da spravljajo svoje delavstvo v dvome ali pa še celo v veri

sovražno razpoloženje. Sodijo pač vero po svojih podjetnikih.

Katoličani bi morali biti tudi v takih vprašanjih na jasnem, zlasti katoliška akcija bi morala vzeti take zadeve v pretres in povedati čisto resnico. Za vsakega, kdor hoče veljati za resnične-

ga člana Cerkve, bi morale veljati besede sv. Jakoba: Kaj pomaga, moji bratje, če kdo pravi, da ima vero, del pa nima? Ga bo li vera mogla zveličati?

Najvažnejši socialni pokret je torej ta, da bi nastali v družbi ljudje verni, čijih vera bi bila potrjena po delih.

Konferenca rudarskih zaupnikov.

V nedežno popoldne je bila sklicana rudarska konferenca, katere se je udeležilo veliko število delegatov iz raznih rudnikov, ki so zastopali bratovske skladnice ali II. rudarsko skupino. Konference so se udeležili polnoštevilno tudi delegati vseh krajevnih organizacij Jugosl. strok. zveze. Poročal je najprvo tajnik Delavske zbornice g. Uratnik o sklepih mednarodne borze dela v Ženevi in kak je položaj rudarskega stanu v drugih državah. V glavnem je zabeležiti, da vlada v vseh drugih državah, razen v Franciji, velika brezposelnost, da se mora rudar povsod boriti za svoj obstanek.

Za njim je poročal član upravnega odbora g. Šober o stanju bratovskih skladnic. Poročilo je uničujoče vplivalo na prisotne, ker je bilo iz govora razvidi, da stoji rudarska zavarovalnica za onemoglost — bratovska skladnica — na robu pogina. — Orisal je življenjsko pot bratovskih skladnic od ustanovitve v l. 1874. do spopolnitve v l. 1889., do prevrata in v povojni dobi. Temelj bratovskih skladnic, ki so ga gradili naši očetje, je bil z vojno skoraj uničen, zrušiti ga je pomagal novi pravilnik, ki je prišel v veljavo l. 1925. z novimi visokimi, a še ne dovolj visokimi dajatvami vpokojencem, ne da bi poskrbel za kritje kot n. pr. v Bosni. Po dveh letih so se že zdatno pokojnine znižale, a vse ne pomaga nič, ker je z naraščajočimi vpokojitvami vsakomesečni primanjkljaj. V maju je primanjkljaj okoli 50.000 Din, v juniju že 61.000 Din. — Premožensko stanje skladnic rapidno pada. Velik udarec za bratovsko skladnico je bila tudi pariteta dinarja 4:1, medtem, ko so se pokojnine nakazale z novim pravilnikom po stanju prejšnjega pravilnika nerazmerno. Letna izguba znaša okoli 1.800.000 Din. Danes je 1280 vpokojencev po novem pravilniku, in že za začetno število 282 vpokojencev ni dohodek za izplačilo penzij zadostoval.

Stanje bratovskih skladnic je skrajno obupno, treba je hitre pomoči od vlade. Pa tudi rudarji in podjetja morajo prispevati večja vplačila v njo, in to ne bo dolgo, ko se utegne zgoditi, da vpokojenci ne dobe pokojnine.

Zelo razburljiva debata se je vršila ob raznih poročilih, da rudnik delavce vpokoji, nato jih pa kliče nazaj na delo. Ker ne plačajo ti in ne podjetja nobenih prispevkov, je bratovska skladnica dvojno oškodovana, nezaposlenim se pa odjeda kruh. Končno je bila sprejeta za sanacijo bratovske skladnice važna resolucija, ki je bila poslana na vsa važna višja mesta in se glasi:

Zastopniki rudarskega in plavžarskega delavstva Dravske banovine, zbrani na skupni konferenci v Trbovljah dne 10. avgusta 1930, so ugotovili po zaslišanju poročila o položaju pokojninske blagajne bratovske skladnice:

Da se nahaja pokojninska blagajna Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, ki nasleduje pokojninske zavode, ki že obstojajo od 40—70 let, na robu propada.

Da je zakrivila to stanje med drugim tudi devalvacija valute, vsled katere so izgubile bratovske skladnice v Sloveniji nad 150 milijonov Din sedanje vrednosti in da država tu odslej ni prevzela nikake sanacijske akcije.

Da je povzročilo to stanje dejstvo, da po pravilniku Glavne bratovske skladnice ni soglasja med prispevki in dajatvami.

Vsled tega zahtevajo:

1. Da se izvede sanacija težko ogrožene pokojninske blagajne bratovskih skladnic z državnimi sredstvi.

2. Da se izboljša s posebnim zakonom čimprej pravilnik o bratovskih skladnicah, pri čemer pa naj se predvsem upoštevajo predlogi delavstva podani po delavski delegaciji v glavnem upravnem odboru.

OUZD naj osnuje svojo lekarno.

Delavsko zavarovanje je važna institucija za delavstvo; denar zbira od krvavo zasluženega plačila in bi zaslužilo, da ga vsi, ki imajo z njim stik, ne izrabljajo. Delavsko članstvo OUZD se je že mnogokrat pritoževalo, da zdravila, ki jih dobi na račun OUZD, niso dobra in da OUZD ne skrbi dovolj za njihovo zdravje s tem, da bi jim plačeval dobra zdravila. Ves odij in vsa kritika je dolžila le OUZD za slabe uspehe zdravljenja.

Zadnji čas pa je javnost zvedela za novega škodljivca in zapravljalca našega denarja. To so naše lekarnice. Več obravnav pred sodiščem je dognalo, da so lekarnarji na uradove recepte dajali bolnim delavcem zdravila, ki niso bila prirejena po predpisih in so vsebovala n. pr. kodeina manj kot je pa bilo predpisano. Vse članstvo je tedaj zvedelo za nov vzrok neuspehov, in to od strani, od katere je najmanj pričakovalo kaj takega. Lekarnarji bi morali že radi svoje trgovske časti biti pošteni, vrhu tega pa imajo opraviti z ljudmi, za katerih zdravje so odgovorni. Seveda s tem nočemo kratiti časti in dobrega imena neprizadetim in poštnim lekarnarjem in farmacevtom, ki jih je hvala Bogu še tudi nekaj in ki se bodo gotovo sami za-

vzemali, da se slučajni zlorab ne bodo ponavljali.

G. komisarju OUZD dr. Kreku Mihi smo hvaležni za besede, da bo OUZD v bodoče polagal vso važnost na kontrolo lekarnarjev. Vendar bi pa bilo mogoče dobro premisliti novo pot, da bi bila popolnoma izključena goljufija od strani uradu neodgovornih elementov. Če bo hotel OUZD namreč vsa zdravila preizkušati, bodo imeli inženjerji kemije in profesorji samo s preizkušanjem zdravil polne roke dela, delavstvo bo pa prejemale še naprej zdravila z nezaupanjem. Tudi v tem bi bila nuja in edina rešitev s a m o p o m o č. OUZD naj uredi vse potrebno, da si ustanovi svojo lekarno, ki bi imela sedež v Ljubljani, zdravnikom pa bi pošljala naročena zdravila. S tem bi se OUZD osvobodil tudi v tem pogledu in si olajšal delo. Zlorabe s tem seveda še ne bi bile popolnoma onemogočene. Uradu bi pa bila dana možnost, da pri morebitnih nedostatkih pri zdravniških nastopa proti tem disciplinski, ker so pač njegovi uslužbenci, dočim se mora proti lekarnarjem posluževati daljše sodne poti.

Ta slučaj nam zopet kaže, da bo institucija delavskega zavarovanja le tedaj dobro uspevala, če bo čim manj bi-

rokratična. Ozek stik z delavstvom je bil in bo potreben. Odtujenost urada delavstvu in njegovim zastopnikom mu bo vedno škodila. Urad bo res delavska institucija, če bo imelo delavstvo ne samo pravico kritike, ampak tudi odločanja.

Domače vesti.

Odlok o delavskih zbornicah. Ministrstvo za socialno politiko in za narodno zdravje je obvestilo vse delavske zbornice v državi in tako tudi ljubljansko, da uradniki (tajniki, ravnatelji, konceptni in manipulativni uradniki, uslužbenci, služitelji in poverjeniki zbornic) **ne smejo biti istočasno funkcionarji delavskih sindikalnih organizacij.** Za primer, da so v zbornici taki uslužbenci, ki so istočasno tudi funkcionarji tega ali onega delavskega sindikata, je potrebno, da se s takim uslužbencem prekine vsak službeni odnos, **ako do 20. t. m. ne bi podali ostavke funkcionarjev v delavskih sindikalnih organizacijah.** O izvršitvi te odredbe je potrebno poslati g. ministru poročilo najkasneje do 25. t. m. V drugem odloku ministrstva za socialno politiko se zahteva, da pošljejo delavske zbornice ministrstvu poročilo o šolski izobrazbi svojih nameščencev.

Minister za socialno politiko je izdal odlok, da se vse borze dela, ki so se ustanovile do 1. januarja 1930, smatrajo kot polnoveljavne. Ostale borze, ki se ustanove po tem datumu, morajo predložiti prijave šest mesecev, preden prično poslovati, oziroma smejo pričeti s poslovanjem šele šest mesecev po prijavi. **Vse zasebne borze dela se morajo po enem letu zapreti brez pravice na odškodnino.**

Zahteve rudarjev. Ob vlogi, ki jo je vlada prejela od rudarskih organizacij zaradi brezposelnosti, in zaradi težkega stanja, v katerem je rudarska industrija, se bodo prihodnji teden vršile konference v tej stvari zainteresiranih ministrstev. Te resolucije se bodo obravnavale. Zlasti se bo obravnavala možnost izrednih ukrepov za pomoč rudarskim delavcem. Na tej konferenci se bodo obravnavala vprašanja plasiranja naših dobrih delavcev po rudnikih Francije in drugih držav. S temi državami bi se sklenile slične pogodbe, kakor jo že imamo z Nemčijo. Na vsak način se bodo napravili učinkoviti koraki za zaščito rudarjev.

Gospodarska mala antanta je na pohodu. Sinajska konferenca med Jugoslavijo in Romunijo je prvi stvarni korak na poti k veliki gospodarski skupnosti v srednji Evropi. Za konkretne sklepe sinajske konference se zaenkrat še ne ve, vendar je toliko gotovo, da sta se Jugoslavija in Romunija dogovorili skupno osvajati in držati ter obvladovati bližnje trge za svoje kmetijske proizvode. Vendar so pri tem razumljivo močno prizadeti interesi — Češkoslovaške. Kajti znano je, da Češkoslovaška i v Romunijo i v Jugoslavijo izvažajo mnogo industrijskih produktov, medtem ko ti dve v Češkoslovaško svojih kmetijskih zaradi visokih zaščitnih carin na kmetijskih proizvode ne moreta uvažati. Gotovo je na mestu, da se to vprašanje enkrat regulira. Seveda igrata pri tem pomembno vlogo tudi politični momenti, ki silijo države, da se odločijo za to ali ono smer v svoji trgovinski in narodno-gospodarski politiki.

Sv. oče je naročil msgru Pellegrinetiju, apostolskemu nunciju v Belgradu, da ga zastopa pri evharističnem kongresu v Zagrebu. — Poseben vlak odhaja iz Ljubljane ob 22.10. Za časa kongresa se vrši tudi konferenca jugoslovanskega episkopata.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Viničarska kreditna zadruga.

Kakor se ob raznih jubilejnih prilikah postavljajo spomeniki, tako smo si ga postavili tudi viničarji ob priliki desetletnice »Strokovne zveze viničarjev«. Ta naš spomenik pa ni kak izklesan kamen ali umetniško izdelana soha, marveč je živ organizem, ki se bo širil in vedel vedno bolj, kakor bo pač šel naš viničarski strokovni pokret. To je »Viničarska kreditna zadruga« kot posojilnica in hranilnica, katero smo si ustanovili ob našem jubileju. Namenjena je vsemu viničarskemu ljudstvu v korist in pomoč.

Dne 1. julija 1930 je ta zadruga začela poslovati in 27. julija se je vršil prvi in izredni občni zbor. Treba je bilo še v gotovih točkah spremeniti pravila, izvoliti nadzorstvo in potrditi pravilnik o poslovalnicah, ki se bodo ustanovile pri vseh skupinah SZV. Načelnik zadruge tov. P. Rozman je podal pri tej priliki tudi **važno poročilo**, ki je bilo kot nekaj pregled zadrugega delovanja in stanja v teh komaj začetnih 27. dnevih. Iz tega poročila sledi, da ima zadruga že **60 članov in plačanih 97 deležev**. Vloženega denarja in to izrečno viničarskega, je bilo v tem času skupaj 36.781 Din. Celotni denarni promet zadruge je znašal v teh dnevih 76.517 Din. Že na podlagi tega je najbolj dokazano, kako smo imeli prav, da smo si ustanovili svojo kreditno zadrugo. Pokazalo se je s tem tudi, koliko gospodarskih sil viničarji zmoremo in na katere nismo dosedaj nikoli polagali prav nobene važnosti. Kaj pravite k temu tisti nekateri tovariši, ki ste nekako nezaupno gledali na to ustanovitev in še niste izvršili svoje dolžnosti, da bi prispevali svoj delež in tudi tisti, ki še niste vložili svojega denarja v svoji viničarski hranilnici? Ako bi bili vsi tako malodušni in ozkosrčni, kakor so nekateri, bi ne bilo nikoli nobene viničarske organizacije, s tem nobene pomoči v krivici in nesreči, nikoli bi ne bilo nikogar, ki bi se za viničarja potegoval in mu branil njegove pravice, nikogar, ki bi nam kazal pot v boljšo bodočnost in v borbo za gospodarsko osamosvojitev. Tudi z zadrugo bi ne bilo nikdar nič. Zato izpreglejte enkrat, kateri poslušate le, kaj o nas prerokujejo vsi tisti, ki niso viničarji in prav takim tako radi verjamete, da ste na napačni poti, kar silno škoduje naši skupnosti in vam samim najbolj.

Storimo sedaj vse za razširitev naše kreditne zadruge, pristopimo kot člani, začnimo vlagati, pa če tudi najmanjše prihranke, ker »rčno do zrna pogača«. To bi naj predvsem razmišljala in upoštevala naša mladina. Denar, ki gre za pijačo, luksuz, za cigarete in razno nepotrebno, naj se rajši zbira za doto dekleta in fanta, ali pa kaj bolj potrebnega. Odbori naših skupin naj skrbijo na podlagi izdanega pravilnika, da se pri njih skupinah ustanovi poslovalnica zadruge, da je s tem tudi omogočeno vsem našim članom v potrebi zadobiti posojilo od zadruge. Ako imajo drugi stanovi že svoje banke in denarne zavode, ni res, da mi viničarji ne bi zmogli niti ene svoje kreditne zadruge. Če vedno in vedno povdarjajo pri drugih, kako edino odresilno in koristno more biti lastno združništvo, tedaj se gotovo med nami ne bo našel nihče, ki bi trdil, da nam svoje združništvo škoduje. Samo začeti je bilo treba in iti z združenimi močmi na delo. Zbirajmo in gradimo, kakor čebelice. Pomislite, koliko težko prisluznega in celo pristradanega našega denarja je šlo drugam, drugim v korist. Zdaj nam vsega tega ni več treba. Veljati mora povsod geslo »Viničarski denar viničarjem!« in povsod »Svoji k svojim!« V tem je naša rešitev.

Obvestilo članom zadruge. Uradne ure »Viničarske kreditne zadruge« so vsak petek od 8 do 10 in vsako nedeljo od 10 do 12 v prostorih tajništva centrale SZV v Slamnjaku nad Ljutomerom. Vloge se obrestujejo po 6%, posojila se dajejo po 8%. Posojila morejo dobiti samo viničarji, ker tako določajo pravila zadruge. Član zadruge isto ne more ebiti drugi kakor viničar ali viničarka. Prošnjo je vložiti za posojilo najmanj 14 dni prej, enako tudi napovedati dvig naložbe. Člani zadruge od oddaljenejših skupin morejo dobiti poso-

jilo le potom svoje poslovalnice, katerih pravilnike smo skupinam odposlali. Načelnstvo.

Naš tabor na Gori.

Krasen dan je bil v nedeljo 3. avgusta, ko so se zbrali viničarji mariborske okolice na prijaznem romarskem gričku pri Materi božji na Gori pri St. Petru nižje Maribora. Po službi božji, katero je daroval domači g. župnik Tkauc in pri kateri je imel krasen in v srce segajoč govor domači kaplan g. Rihtar so se zbrali v gozdčku pod cerkvico številni stari in mladi na taborisko zborovanje. Taboru je predsedoval tovariš Marinšek, ki je pozdravil v imenu Jugoslovanske strokovne zveze. Pozdravil je zborovalce tudi šentpeterski župan g. Sande z željo najlepšega uspeha taboru in da bi se podkrepila potrebna vzajemnost med viničarji in kmeti, ker ta dva sta najtesneje vezana eden na drugega. Pozdrav g. župana je storil na prisotne najboljše utis, saj smo viničarji tako redkokrat deležni toplih simpatij od strani drugih, z nami živečih stanov in njihovih predstavnikov. Prvi je govoril tov. Peter Rozman. V daljšem govoru je označil vse tiste napake našega stanu, predvsem mladine, ki prinašajo toliko zla in katere bi mi sami z lahkoto takoj odstranili, če bi le hoteli. Pokazal je uspehe strokovnega pokreta in Krekove mladine med viničarji ter na naloge, ki nas še čakajo, ako hočemo dočakati boljših dni. Svoja izvajanja je zaključil z besedami: »Pričakovali ste, da vam povem, kdaj se bodo zboljšale plače, kdaj se bo izvajal viničarski red, kdaj bomo dosegli, kar nam kot delavcem človeku gre, povem vam, da nikoli prej, dokler si bomo viničarji med seboj needini, dokler bomo skupnost smatrali za svoje profitarne namene, dokler ne bo med nami več bratstva in medsebojne dejanske ljubezni do bližnjega, to je vse dotlej, dokler ne bomo kakor samo en viničarski stan, tudi vsi le ena »Strokovna zveza viničarjev« in za našo mladino samo ena izobraževalna organizacija; »Krekova mladina«. — Drugi govor je imela Krekova tovar. Minka Knupleževa. Kot viničarska hčerka je v izbranem govoru povdarjala veliko važnost izobrazbe za viničarska dekleta, katera bi se naj z vso resnostjo pripravljala za svojo bodočnost. Pošteno in zavedno viničarsko dekle, je pozneje tudi dobra žena, blaga mati, umna gospodinja. Kjer je dobra gospodinja, tam prijeten je dom, čeprav dostikrat tudi v najbolj skromnih razmerah. — Tretji je govoril tov. Joško Rozman, tajnik ekspozitive JSZ v Mariboru o brezverski in materialistični nevarnosti, ki preti predvsem zajeti delavsko mladino. Naloga vsakega viničarskega fanta in dekleta bodi, da je član Krekove mladine, katere poslanstvo je vzgojiti delavsko mladino praktično krščansko in zavedno. Lepo uspeši tabor, ki smo ga viničarji že drugič doživeli na tem gričku je zaključil opoldanski zvon cerkvice na Gori v skupno molitev vseh zbranih na taboru.

Maribor. V nedeljo 20. julija se je vršil v Mariboru na Koroški cesti št. 1 sestanek mariborske skupine. Zbralo se je okoli 50 viničarjev iz najbližje mariborske okolice. Bili so navzoči tudi neorganizirani in tudi nekateri od nasprotne »marksistične« organizacije. — Prepričevalno o nujni složnosti vseh viničarjev je govoril tov. Peter Rozman. Baš mariborski viničarji so v najbolj obupnem položaju in zato najbolj potrebni pomoči. Vendar pa jim je od strani strok. organizacije pomoč skoraj nemogoča, dokler se bodo pustili cepiti in omahovati prav od vsakogar, ki jim pravi, da jim bo pomagal. Naša moč in zmaga je le v skupnosti, v eni »Strokovni zvezi viničarjev«, katero vodimo mi viničarji sami, ki vemo najbolj iz praktičnega življenja, česa nam je najbolj treba.

Dne 15. avgusta t. l. po rani maši se bo vršilo zborovanje viničarjev pri št. 11 ju v Slov. goricah v prostorih društvenega doma. Popoldne isti dan pa pri Sv. Jakobu v Slov. goricah se vrši članski sestanek s skioptičnim predavanjem. Dne 17. avgusta ob 9 se vrši viničarski zbor v Framu, popoldne pa sestanek članov skupine Slov. Bistrice ob 3 v

Ritoznoju (v Brunzelskem skoku). Dne 24. avgusta bo zborovanje viničarjev pri Sv. Trojici v Haložah. Zboruje se takoj po rani sv. maši v društvenem domu. Na vsa zborovanja pošlje centrala svojega govornika.

Strel mimo cilja.

V »Delavski Pravici« od 24. jul. smo pričeli protest iz Jesenic proti postopanju glavnega obratnega zaupnika v obratih KID. Sicer nismo pričakovali tega, da bodo ostali sodrugi dolžni odgovora, nismo pa mislili, da bo tako plehak, kakor je.

Naš protest je bil namreč načelnega značaja. Mi smo protestirali, da se izrablja težak položaj delavstva in delavske institucije v to, da bi se ob takih prilikah agitiralo za to ali ono organizacijo. Obenem smo ugotovili, da ni bilo postopanje g. Kopača tako, kakršnega zahteva svojstvo uradnika Del. zbornice.

Na vse to je odgovoril »Delavec« od 10. avgusta. Dopisniki se ne spuščajo v meritorno obravnavanje naših očitkov, ampak pripovedujejo, da je kriza v kovinski industriji umetna, da mora biti delavstvo organizirano, da je situacija težka in da se morajo v taki situaciji ravnati zaupniki, ki so njihovi in za katerimi stoji članstvo Saveza, po direktivah Saveza. Na koncu poje slavošpev Josipu Kopaču. Če bi bil odgovor »brez murnov«, katere vidi dopisnik ob vsaki priliki, in če bi bil brez napada na klerikalce, bi bilo proti tradiciji. Dalje pripoveduje dopisnikar v drugem dopisu, kako dober in objektivni človek je g. Jeram. To bi bila resnica, če bi veljali izrazi »oklaj« itd., s katerimi obklada funkcionarje nasprotnih organizacij, za višek ljubeznivosti.

Toliko za uvod. Sedaj k stvari.

1. Mi smo ugotovili, da izrabljajo socialisti na Jesenicah težak položaj delavstva za agitacijo v prilog svoje organizacije. To potrjuje ves potek intervencije 18. julija na Jesenicah, pa tudi sami priznajo to v svojem dopisu v »Delavcu« od 25. julija. Tam pišejo, da se je vršilo generalno člansko zborovanje v nabito polni dvorani. Dokaz, da gre za nekaj važnega. Dalje: predsednik Jeram je otvoril zborovanje in pozval, da naj nečlani zapuste dvorano... Nekaj se jih je odstranilo s povešenimi glavami... Tu naj bo opomin vsem, ki še niso v organizaciji, naj vendar storijo svojo dolžnost in se organizirajo.

To navajamo, da podpremo svojo trditev. Vso miselnost voditeljev marksistov na Jesenicah pa izpričujejo baš zadnje vrstice. Tisti, ki so se odstranili, so bili baš organizirani. Sicer ne bi bilo pritožb. Samo, da so organizirani v drugih strokovnih organizacijah, ne pri Savezu. In kljub temu tak poziv. Gospod Jeram ve to dobro, kakor tudi ostali. Do takih trditev se morejo povzpeti le ljudje, ki jim je duševnost deveta briga. To so ljudje kova, ki hočejo priti do cilja magari s terorjem. Vsako sredstvo jim je dobro došlo. Gospodje pa tega ne pomislijo, da spada n. pr. postopanje nekaterih lekarnarjev pri oddaji zdravil in postopanje voditeljev organizacij v takih težkih položajih z moralnega stališča v isto vrsto.

Za nas krščanske socialiste imajo le izraz »klerikalni delavci«. Nas to ne boli. Nasprotno dokazuje, da niso to nikaki delavci po svojem mišljenju in po svoji duševni dispoziciji, ampak da tičijo do vrta bodisi glede na svojo taktiko bodisi glede na svoje mišljenje v svetu meščanskega svobodomiselnosti.

Prav takih surovosti bi se moralo delavstvo otresti in se vzgajati v večjem viteštvu. Kajti boj za kruh in boj za novo družbo bi se moral staviti vsaj v isto vrsto. V tem oziru naj gospodje preštudirajo poročilo Alberta Thomasa o odnošajih katolicizma do delavstva. Če sploh priznavate kakšno avtoriteto.

2. Obratni zaupniki so institucija, čije delokrog je orisan z zakonom. Torej ne smejo biti pod eksekutivo te ali one organizacije. Baš proti temu smo mi.

3. Gospod Kopač zasluži pohvalo iz ozkega strankarskega stališča. To priznamo. Je pa vredno njegovo postopanje vse obsoje s stališča uradnika Delavske zbornice. To je dokazano!

Gospodje naj si zapomnijo tole: Na-

Najcenejši nabavni vir

je naše

I. delavsko

konzumno društvo,

ki ima sledeče prodajalne:

1. Kongresni trg 2
2. Dunajska cesta 38
3. Zaloška cesta 15
4. Sv. Petra cesta 87
5. Florjanska ulica 5
6. Cerkevna ulica 21
7. Celovška cesta 57
8. Glince, Tržaška 11
9. Rožna dolina III./5
10. Zgor. Šiška, Vodnikova 24
11. Dev. Marija v Polju
12. Svetje-Medvode
13. Sora-Medvode
14. Škofja Loka
15. Kranj
16. Križe
17. Tržič
18. Struge
19. Žuženberg
20. Sv. Križ pri Kostanjevici
21. Bloke
22. Trbovlje II.
23. Trbovlje-Vode
24. Rajhenburg
25. Senovo
26. Poljčane
27. Makole
28. Ruše 35
29. Lobnica-Ruše
30. Brezno
31. Guštanj
32. Prevalje
33. Mežica
34. Černa

Prodaja se le članom.

Član postane lahko vsak, če se prijavi v prodajalni.

Delež 25 Din, pristopnina 5 Din, jamstvo samo še enkratno.

Letno se razdeli med člane na 3% dividendi nad pol milijona dinarjev.

Cene najugodnejše!

ša organizacija na Jesenicah tudi ni tako slaba, kakor bi vi radi imeli. Je dovolj močna po svojem številu, kar se pa tiče moralne kvalifikacije naših voditeljev, pa se sploh ne morete ž njimi primerjati. Terorja pa ne bomo priznali od nobene delavske organizacije, ampak bomo

na vsak tak poizkus parirali s polnim udarcem.

Srbijo nas prsti, da bi tudi odgovorili radovednemu g. uredniku, kaj hočemo v Delavski zbornici. Pa časi niso taki, da bi taka vprašanja načenjali. Toliko v odgovor. Če želite, bomo drugič več.

Položaj in nega vzroki v tovarnah KID

Jesenice, 10. avg.

O nenadno nastalem položaju v tovarnah KID, kateri je razburil vse delavstvo in njih družine, se je deloma pečalo že dnevno kakor tudi strokovno časopisje.

Tudi »Del. Pravica« je o tem spregovorila; vendar se nam zdi potrebno, da vsled okoliščin, ki se porajajo, spregovorimo ponovno in podrobneje. Pri tem pa je potrebno obrazložiti tudi položaj pred meseci.

Tovarna je bila večji del v italijanskih rokah. Solastniki so sicer bili tudi Jugoslovani, ki pa zaradi manjšine s svojimi morebitnimi načrti glede racionalizacije in drugih potrebnih preureditev niso prišli v poštev. Italijani pa se — kar nam je popolnoma razumljivo — kot izozemci niso brigali za svojo na »jugoslovanskem teritoriju« stoječo tovarno, tako da je v napredku napram drugim tovarnam mnogo zaostala. Pazili so pač, da se dividende niso znižale pod višino obresti bank.

Tehničnega ravnatelja v tovarni na Savi ni bilo nad sedem let. Pred nekaj leti, ko so izprašani inženjerji energično nastopili proti zlorabi naslova inženjer pri osebah, ki niso imele zato potrebnih izpitov, je tovarna svoje obratovodje, med katerimi je bilo tudi bajne nekaj neizprane — povsem izgledu ravno zaradi tega — imenovala obratne ravnatelje. Ti so imeli v rokah absolutno gospodarjenje v oddelkih, spadajočih v njihov obrat, in so tovarno v notranjem tudi vodili. Vsled pomankljivosti energičnega in enotnega vodstva je bila dana precejšnja prostost uradništvu, s katerim so se nepravilnosti, ki so v velikih podjetjih že itak rade v navadi, le še povečale. Tako so morali delavci izvrševati vsa privatna dela predelavcu pa do uradnika v vodstvu. Aprovizacija, t. j. po jako znižani ceni so dobivali živila vsi državni nameščenci v okoliških občinah, ki so bili količkej v kaki posredni zvezi s tovarno. Delavstvo pa, ki je bilo podvrženo vsem mahinacijam in krizam, si je vsako paro priborilo z največjo težavo; vedno se je izgovarjala tovarna, da se nahaja v krizi in da se dela z izgubo. Razumljivo je, da v takih okoliščinah položaj za delavstvo ni bil ravno rožnat posebno še, ko so

mojstri igrali precejšnjo vlogo nad delavstvom v svojih oddelkih.

Tem je bila dana popolna prostost pri uveljavljanju njihovih surovosti. Od strani vodstva so mojstru verjeli vse. Zaradi tega so nekateri vestni in pošteni delavci prestali nemalo krivic. Tisti delavci pa, ki so v tovarni ali na cesti zaradi svojega vedenja jemali ugled vsemu delavstvu, so bili protežirani in označeni kot »pridni« delavci. Od strani vodstva se posamezni, pogosti slučajji niso nikdar raziskovali, tako je ostal kriv vedno le delavec, čeprav je mojster znašel nad njim le svojo osebno mržnjo. Od starih delavcev se je pogostoma čulo, da manjka bivšega tehničnega ravnatelja pokojnega g. Trappna. Ta gospod je po izjavah teh starih delavcev imel poleg svoje pretirane strogosti vsaj to dobro stran, da je tudi mojstrom in uradništvu gledal na prste v njihovem službovanju. Večkrat je sam raziskal vzrok spora med mojstrom in delavcem, ter če je dognal, da je kriv zaradi svojega enostranskega postopanja mojster, je tudi on dobil svoj del. Da je postajalo to stanje nevzdržno, je dokaz, da so pred letom enega izmed takih postavili delavci iz oddelka na cesto.

Pred dvema leti je bil v tovarni na Savi imenovan za tehničnega ravnatelja bivši dolgoletni obratovodja inž. K. Hofmann. Pod njegovim vodstvom se v bistvu ni spremenilo ničesar, tako je ostalo vse po starem kopitu. V tovarni na Dobravi je od njenega postanka bil za tehničnega ravnatelja inž. Becker, kot priznan strokovnjak za izdelovanje elektrod. Prva leta se je produkt in število delavstva vedno večal, pozneje pa je naročil vedno bolj primanjkovalo in redukcije so bile vedno na dnevnem redu. Kot vzrok se je vedno navajala previsoka izvoza carina in splošna gospodarska kriza. Sedaj pa, ko je na zahtevo sedanjih gospodarjev moral mesto zapustiti, se pa sušila, da je špekuliral z naročili na lastno pest. Kje je resnica ne vemo?

Vse delavstvo v tovarnah KID je slutilo, da to šepanje in porivanje delavstva iz enega oddelka v drugega in na dvorišče in zopet nadurna dela in zastoj v tehničnem napredku, da to ne more voditi navzgor, ampak navzdol.

(Konec prihodnjič.)

Tabor na Lubični.

Preteklo nedeljo je bil lepo uspeli tabor pri Sv. Petru na Gorci, drugi pa v nedeljo 10. avgusta, ki je bil še številneje obiskan, pri lepi romarski cerkvi na Lubični pri Poljčanah. Lepa in dostojna manifestacija kršč.-soc. delavstva, ki je pohitelo ven v božjo naravo, da si utrdi svoje ideje in jih ponese med ostalo delavstvo in kmete. Kljub temu, da smo prišli Mariborčani radi defekta pri avtobusu precej kasno na Lubično, so ljudje vztrajali in čakali. Udeležba nad vse pričakovanje. Kmetska in naša delavska mladina, vsi so se pomešali eden med drugega in se pridno pomenkovali.

Namesto ob 9 se je vršila služba božja šele ob 11. Daroval jo je prijatelj delavstva č. g. novomastnik Ks. Korbán. Starodavna božjepotna cerkev se je napolnila, orgle so zabučale, naše misli so se pa dvignile tja gor v nebo in prosile božjega blagoslova našemu delavskemu pokretu.

Po sv. maši smo se zbrali pod starodavno lipo k zborovanju. Tov. Matinšek je otvoril tabor, ga pozdravil v imenu ekspozitive JSZ in društva rokodelskih pomočnikov, nakar je dal besedo tov. Rozmanu, ki je govoril o delavski prosveti. Nova mladina, nov rod, novo življenje. Na razvalinah povojne dobe se dviga nov rod, ki stremi za tem, da prvo sebe izpopolni in oblikuje, da da svojemu delu in življenju pečat velike ideje Križanega — Ljubezni — ki je največji simbol človeštva. Več delavske kulture, več delavskih knjig in časopisov med delavsko mladino, da si jo v resnici vzgojimo za naše cilje. Živahno aplavdiran je končal z besedami: Naj živi delavska prosveta, center in iz-

hodišče vsega našega dela; delavstvo, ti pa čuj: tvoj dan se bliža, glej, da te ne najde nepripravljenega za velike cilje.

Nato je povzel besedo tov. Kores, ki je govoril o gospodarski izobrazbi naše mladine. Dobra vzgoja mladine doma in v društvih je najboljši pogoj, da bo ona res znala s svojimi dohodki pravilno gospodariti. Preveč modnih novosti in pijančevanje sta čestokrat vzrok, da delavske družine trpijo pomanjkanje. Navajati mladino k varčevanju in jo vzgajati za dobre gospodarje in zadružne delavce. Kakor so v Angliji rešili mnogo delavske bede z zadružništvom, tako moramo delati tudi pri nas. Naše zadružništvo se mora razmahniti, da bo obdelo vse delavstvo in izločilo vse posredovalce, ki danes samo hočejo veliko zaslužiti. Zato je nujno potrebno, da se naša mladina že v mladih dneh nauči pravilno in dobro gospodariti, ker le tedaj bo zmožna voditi delavsko zadružništvo, kakor tudi svoj delavski pokret.

Tov. Mastinšek se je zahvalil obema govornikoma za izvajanja in izjavil, da se bomo od sedaj naprej vsako leto zbirali pri tej lepi cerkvi, da se z delavstvom te okolice, kakor tudi s kmetskimi ljudmi spoznamo in delamo za porast naše kršč.-soc. ideje.

Po taboru se je vršilo slikanje, nakar so mariborski tamburaši zaigrali nekaj komadov. Lepo uspeli tabor in godba sta dvignila razpoloženje, da se je razvila živahna zabava, pri kateri so neumorno svirali tamburaši.

Z veselimi srci smo se vračali v upanju, da bo naše delo rodilo obilne sadove, da bo seme vsejano padlo na rodovitna tla in pognalo stoteren sad.

an.

Tabor pri Sv. Magdaleni v Savinjski dolini.

Lepa je Savinjska dolina in prijazno ter toplo nas je vabila Sv. Magdalena, vsa prenovljena in res v praznično odeta. Topiči in zvonovi so priklicali do 500 ljudi.

Po sv. opravi, ki ga je daroval domači g. kaplan, so zaigrali celjski tamburaši, tov. Tine Rebov pa je otvoril tabor Krekovec z iskrenim pozdravom na vse.

Tov. Fric Mikeln je govoril o silnem pomenu strokovne organizacije, o njenem težkem, pa odrešilnem delu zlasti za delavstvo. Kakor jez je proti navali izkoriščanja, izžemanja, je kakor največja zavarovalnica proti katastrofom, ki zadevajo delavstvo iz dneva v dan, je kot statua svobode in pravice, je kot

* Poročilo je v zadnji »Del. Pravici« moralo izostati zaradi pomanjkanja prostora.

bojna fronta proti kapitalizmu, je kot zarja boljših, svetlejših dni proletariata.

Tov. Joža Langus pa je poudaril, da je le nacionalna svoboda veliko premalo za srečo in zadovoljstvo narodov in držav. Poleg te je treba gospodarske in socialne svobode. In ravno te danes manjka, manjka vsem, zlasti pa delavstvu. Dokler pa bo svet visel na sistemu dividend, ni svobode gospodarske in socialne za 99% človeštva. Moč države ne sloni, kakor je rekel Likurg, na denarju, ampak na zadovoljstvu mož. Zato mora postati središče vsega gospodarskega življenja človek in ne denar. Egoizem mora izginiti iz src, pa ne le kapitalistov, ampak vseh, tudi iz delavskih. V pravici in ljubezni je rešitev človeštva.

Tabor je bil dostojen. Domačega so pa napravili celjski Krekovi, ki so prav pridno tamburali.

Naši kmetski delavci v Nemčiji.

Pismo iz Nemčije.

Tisoči sezonskih delavcev iz Slovenske Krajine smo spet letos zaposleni tukaj v Nemčiji, od katerih sem menda jaz edini iz ljubotomskih gor, ki sem kot viničarski fant, šel tudi med njimi poskusiti svojo srečo za boljšim zaslužkom. Kakor sam nestrno pričakujem domačih novic, ki mi jih prinašata vsak teden »Delavska Pravica« in »Slovenski Gospodar«, tako enako bo gotovo zanimalo vse rojake v ljubi naši domovini, kako se nam tukaj godi. Zato ne bo odveč ako zapišem nekoliko vrstic.

Delavci, ki smo prišli iz Jugoslavije, smo razdeljeni po večjih in manjših partijskih na veleposestvih, kjer opravljamo vsa poljedeljska opravila. Tukaj se obdeluje vse s stroji, delavci storimo le ono, kar stroj ne more. Stanujemo v zelo prijetnih stanovanjih, električ. luč, vodovod, vse najbolj higijenično. Za čiščenje stanovanja in pranje perila, nam ni treba skrbeti, mi primemo le samo za pogojeno delo. Hrana je dobra in tudi zadostna. Plačuje se vsakih štirinajst dni. Pogodba striktno izvaja, kakor smo se pogodili ob nastopu dela z delodajalcem, kar se tudi od strani državnih organov večkrat nadzoruje. V širšem pomenu so razmere vsaj tukaj v provinci Württemberg pač take:

Večina smo tukaj samo veleposestva, grajščinska; potem pa mali kmetje. Tako zvanih »trdnih« kmetov sploh ni, vsaj v tem kraju ne. Taki mali kmetje si re-dijo po šest glav goveje živine in par konj. Delo na svojih posestvih opravljajo vse s stroji, katere si pošojujejo eden drugemu, kakor tudi delati pomagajo eden drugemu. Živijo taki mali kmetje zelo dobro, ker jim zemlja rodi dovolj za domačo potrebo in še kaj jim ostane za prodati. Vsak ima tudi navadno še majhen vinograd, katerega pa prav skrbno sam obdeluje. Vinogradi so zasajeni le na kamenitem prostoru, kjer drugo ne uspeva. O dajatvah državi, davkih itd. nisem informiran, koliko jih plačujejo taki mali kmetje.

Kmetski delavec je zaposlen skozi vse leto na veleposestvih, kjer ima stalno delo tudi v slabem vremenu. Plača je v vsakem kraju določena po tarifi. V tej württenberški pokrajini ima plače moški delavec na polju 50—60 pfenigov na uro, dela 10 ur na dan in zasluži tako 5—6 mark. (1 marka je 13.40 Din). Ženske so plačane slabše 30—40 pfenigov na uro, dasi delajo večkrat ravno isto delo kot moški. Kar se dela več kakor 10 ur, se plača 10% višje. Kmetski delavci s takim zaslužkom dobro izhajajo, ker potreščine napram zaslužkom niso drage. Ena delavska »srajca« stane 2—3 marke, hlače 5—6 mark, svinjsko meso stane 1 funt (½ kg) 1.20 marke, mast ravno toliko, kruh 1 funt 40 pfenigov, sol 10 pf.

vžigalice pa komaj 3 pfenige škatlja. Tukaj nima nobeden delavec za južino samesa kruha, ampak ima zraven mast ali sir, klobase ter jabolčnik, ker hrano imajo vedno svojo. Kruh poznajo tukaj na kmetik samo pšeničen. Koruze, ajde in prosa ni. Ječmen se seje le za pivo. Malo je videti rži in nekaj ovsa. Da imajo kmetski delavci tukaj dostojno življenje je poznati tudi iz tega, ker v nedeljo ne ločijo delavca od drugega po obleki, ampak le po zagorelem obrazu in rokah. Na višku je v Nemčiji delavska zaščita in socialno skrbstvo, kar je gotovo glavni činitelj tolikemu blagostanju. Delavca tukaj šikanirajo, zmerjajo, ali mu pri plači kaj odtrgovati, je po zakonu strogo zabranjeno. Zato obstoje v vsakem kraju delavska sodišča, ki so res delavska, delavcu pravična, to sem sam izkusil. Vsak delavec bodisi industrijski ali kmetski je zavarovan zoper bolezen, neugodno, starost in brezposelnost. V slučaju bolezni dobi vsak podporo v višini dnevne plače, zdravnika in zdravila, v bolnici pa ima polovico dnevne plače in vso oskrbo. Vsak brezposeln, to je tisti, ki nima stalnega zaslužka, dobi na teden 18 mark podpore, akoravno še vmes kaj dela in zasluži. Brezposelnih je veliko industrijskih delavcev, ki gredo tudia na polja delat, ako hočejo in če jih je kje treba. Da je v socialnem oziru za delavstvo vsestransko preskrbljeno priča dejstvo, da še dosedaj nisem videl niti enega berača.

V kulturnem oziru se nemško delavstvo odlikuje po svoji srčni izobrazbi. N. pr. če stopiš v nedeljo v gostilno, najdeš tam delavce pri svojih vrčkih piva, ki je tukaj glavna in cenena pijača. Tam se lepo mirno razgovarjajo, čitajo, kartajo, ni slišati nobenega razgrajanja ali razbijanja. Tudi prireditve in plesi se vrše, toda vselej mirno brez najmanjšega škandala, dasi se ga tudi radi »navlečejo«. Tukaj bi se naj naši fantje prišli učiti manire, ki so ob takih prilikah pravcati divjaki. Drug primer: če nemški delavec opazi, da nimaš južine, ali da ješ sam kruh, ti takoj ponudi polovico svoje južine — če ob samem kruhu se ne more delati.

Kakor sem že omenil, se delo opravlja s stroji na poljih in povsod, da delavec stori le tisto kar stroj ne more. To je vse tako bodisi pri malem kmetu ali veleposestniku. Mnogo truda in žuljev je s tem prihranjenih delavcu, ker vse, kar je težjega, opravi le stroj, katerega delavec le samo upravlja, goni ga elektrika, bencinmotor in tudi živina. Stroji v kmetijstvu so tukaj tako mnogovrstni, da o mnogih naš tudi najnaprednejši kmet niti pojma nima. Mnogo dela se z delavci tukaj opravlja, o katerem bi naši kmetje rekli, da je brezpomembno. Pšenica in vsa žita na primer, se tukaj okopavajo. To delo se tudi bogato izplača.

Med redi ne sme biti niti ene travice. Kje smo še pri nas samo v tem oziru? Glavna gonilna sila je tukaj elektrika, posebej pa v domačem gospodarstvu, ker ona goni vse stroje. Z elektriko se mlati, dviga seno in snopje na visoke parme, žaga drva, da celo molzejo se krave in strižejo lasje. Tudi orodje za ročno delo je tako mnogovrstno in za vsako opravilo posebej prirejeno, ker vsako delo se mora najvestneje opraviti.

Prepričan sem, da tako ugodno stanje Nemčije v gospodarskem oziru izvira iz tega, ker je tukaj delo častno, nikar pa sramota. Imam vtis, da je Nemčija ena sama in ogromna država dela. Ne sramuje se tukaj prijeti za delo niti grajšček, ne oskrbnik in šafar. Pazniki, v našem pomenu »šafarji« delajo tukaj kakor mi delavci. Čudno se mi je zdelo od začetka, da je naš oskrbnik, ki ima skrb za celo ogromno posestvo, ima razdeliti dnevno 30—50 delavcem delo, pa je delal vedno vzporedno z nami, ako ga le ni skrb klicala drugam. Dela vsak dan z nami, ne samo včasih. Šafarji gredo z delavci po partijah ven na polje, oni so tudi odgovorni za storjeno delo nikoli pa ne delavec. Z delavci so prijazni in se ne smatrajo za kaj višjega od delavca, čeprav ne nosijo delavnega predpasnika. Kako pa je pri nas v tem oziru? Vidim, kako gospod sam prime za delo, ne vpraša ali se bo umazal, dočim je grajšček in ima samo v strojih milijonske vrednosti. S tem je tudi pokazano, da je delo potrebno vsakemu človeku, ne samo nemaniču, ki mora delati, da more živeti. Včasih pride sila, delamo kakor živi stroji; vendar se mi zdi vse lažje in me vzbuja zavest, če dela tisti, ki je »nekaj več«, tedaj tudi zame ni delo muka in ne sramota. Tukaj pač velja načelo: »Kdor ne dela, naj ne je« in »Vsi za skupni blagor«. So tukaj slučaj, da mali posestnik z malo gostilno gre delat ves dan, čeprav mu tega ne bi bilo treba. Naši šafarji in tisti, ki si predstavljajo, da imajo posestva ali službe zato, da jim samim ni treba, ali ne bi bilo treba, lastnoročno prijeti za delo, bi se tukaj marsikaj naučili. Prepričan sem, da bi celo tisti, ki delavstvo tako radi šikanirajo in njegove resnične potrebe in pravice omalovažujejo, tukaj rajši postali navadni delavci kakor pa pazniki. Prihodnjič več in pozdravljeni! Andrej Mir.

KREKOVA KNJIZNICA

je izdala svojo drugo knjigo:

BOSTJAN IZ PREDMESTJA.

Delavski koledarček za l. 1931.

iziđe prihodnji teden. Že prva dva letnika sta se delavstvu silno priljubila. Praktična navodila in močna idejna vsebina Delavskega koledarčka je nadkrilila druge podobne koledarje. Glavno pa je to: **delavski je, naš je**. V najtežjih časih je delavska zavest vedno najbolj rastla. Tudi danes hoče delavstvo svojo pravico ne le v gmočnih ozirih, ampak tudi na kulturnem polju. In prav je tako. Lastna zavest in lastno delo nas bosta dvignila in peljala v dan svobode. Tudi letošnji koledarček govori o tem. Zato glej, da si ga čimprej oskrbiš. Vsak delavec, vsak krščanski socialist mora imeti svoj Delavski koledarček!

Krekova mladina.

Lesce. Občni zbor Krekove mladine se bo vršil 24. avgusta ob 10 dopoldne pri Zagarju v Lescab s sledečim dnevnim redom: 1. Branje zapisnika. 2. Poročilo odbora. Volitev novega odbora. 3. Sprememba pravil. 4. Predlogi. 5. Slučajnosti. Vsi člani naj se zbora gotovo udeležijo!

Onim, ki gredo v Zagreb! Vsi oni Krekovi in Krekovke, ki gredo v Zagreb na evharistični kongres, naj se udeležijo občnega zbora bratskega Radniškega strukovnega saveza, ki se bo vršil v soboto, dne 16. avgusta ob 8 zvečer na Kaptolu 27.

Čez hribe in doline...

Celje. Umrl je v 25. letu starosti naš tovariš **Znidar Franc**, delavec v cinkarni. Bil je zelo marljiv član naše strokovne organizacije ter vsakomur dober tovariš. S svojim težko prisluženim delom si je postavil lastno hišico, a komaj jo je dobro dogradil, ga je Vsemožni poklical k sebi. Sveti naj mu večna luč. Njegovim domačim naše sožalje.

Vrhnika. Posestnikom, ki imajo svoje loze (njive in travnike) v bližini gozda, bo letos vse pridelke na njih uničila divjačina. Kako se temu ubraniti? Posestnik, ki bi svojega psa odvezal zato, da bi divjačino s svoje njive prepodil, bi bil strogo kaznovan, ker bi se s tem divjačina ustrašila in bi ne bila več tako domača, neboječa. Tako pa divjačina popolnoma nemoteno uničuje poljske pridelke. Pomislite! — Delavec, ki svoje pristradane dinarje da za najemmino, plača gnojila in orača, poleg tega še toliko trdega in znojnega dela svoje matere, žene ali hčere, pa vse to zato, da

imajo nekateri gospodje lepši in ugodnejši lov in zabavo in zato, da se mastijo z bolj debelo divjačino. Delavec pa namesto, da bi se veselil obilnega pridelka oziroma plačila za svoj, materin, ženin ali hčerin trud, dobi ostanke od divjačine. Če se pa pritoži na občino, pravi občina: mi nimamo nič pri tem, obrnite se na lovsko društvo, tam boste vse potrebno uredili itd. Naj navedemo samo dva slučaja. Posestnica se je pritožila pri gospodu od lovskega kluba, da ji bo divjačina vse uničila, pa je dobila odgovor: »Če jo dobite na svoji njivi, jo kar spodite.« — Drugi posestnik se je pritožil, koliko škode mu bo divjačina naredila. Gospod od lovskega kluba pa mu pravi: »Primito jo, pa jo pošteno po »rit« nasekajte, potem jo pa izpusite!« Smatramo, da k takim odgovorom niso potrebna nikaka pojasnila. Pozivamo oblast, da napravi red in prizadeje zašiti.

Zagorje ob Savi. 12. avgusta popoldne ob pol 3 se je dogodila težka nesreča

na Rampah ozkotirne železnice v Zagorju, ki je zahtevala žrtev mladega premogarja **Štefan Bevca**. Upravljal je delo na ozkotirni rudniški železnici. Ravno bi moral dovršiti delo, kar privozi vlak iz Toplice kateremu se zadnji vozički, natovorjeni z jamskimi in sepracijskimi odpadki, odvežejo in spuste v drugi zato določeni tir, za odpadke, katerega je baš popravljala in njegov tovariš. Le-ta se je pravčasno umaknil, a pokojni Bevec ni imel za to več časa. Polni vozički so ga vrgli pod druge. Preko njega je vozilo več vozičkov, pod katerimi je obležal mrtev. Preden so dobili truplo izpod voz, so morali isto izprazniti. Pokojni zapuščal ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok. Zdrav je šel od doma a nazaj so prinesli mrtvo truplo, ki je ženo in sorodnike spravilo v obupen jok. Zato nam dokazuje nenadna smrt uglednega delavca kako težko in odgovornosti polno je delo naših rudarjev, ki imajo biti stalno pripravljeni na najhujše.

Razno.

Češka čevljarska firma **Bata** name-rava tudi v Jugoslaviji zgraditi veliko tovarno. Namera je izzvala pri jugoslovanskih čevljarskih podjetjih hud protest in zatrjuje se, da ne obstoja za novo tovarno nikaka potreba, ker je čevljarska industrija že doslej v Jugoslaviji močno razvita.

Zahteve industrijcev in trgovcev. Z ozirom na sedanji položaj gospodarstva so poslali belgrajski gospodarski krogi vladi zahteve za dovolitev večjih ugodnosti trgovini in industriji v državi. Mesta Belgrad, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo in

Skoplje naj bi se proglasila z zakonom za industrijska in trgovinska središča in naj bi uživala posebne ugodnosti, kar se tiče prevoza po železnici, raznih taks in občinskih naklad. Z ozirom na novo smer v zunanji trgovinski politiki vlada v raznih industrijskih skupinah ne malo razburjenje.

Poroka. V sredo, dne 13. avgusta, se je poročil tov. Ernest Vilfan, uradnik OUZD v Ljubljani z gospodično Slavo Piskar. Požrtvovalnemu tovarišu v naših vrstah želimo veliko sreče in božjega blagoslova!

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Dr. Krek Miha

javlja, da je odprl advokatsko pisarno v Ljubljani, Miklošičeva cesta 21, nova hiša Vzajemne zavarovalnice. — Telefon štev. 2912

Pierre l'Ermitte:

35

Kako sem ubila svojega otroka

»A ljubezen do Boga?«

»Uh, Bog!« malomarno odmahne Lolita.

»Vidite, Lolita, kakšen prepad naju loči! Jaz verujem v Boga tako kakor diham, verujem Vanj kakor so verovali vsi narodi... Verujem, da človeška družba ne more živeti brez trdnih temeljev, katere ji nudi prav vera!«

»Postanite protestantski duhovnik, pa se bova poročila v Londonu!«

»Nikdar, kajti s tem bi priznal, da so vse vere enako dobre in prave, kar pa nikakor ni mogoče. Če je prava in resnična naša, ni protestantska, če pa je protestantska, ni naša; obe ne moreta biti obenem! Zato je treba izbrati. In naša vera je v primeri z drugimi toliko odličnejša in vzvišenejša, da brez obotavljanja pristane nanjo in ji vdano služim.«

»Toda vse kaj drugega je biti duhovnik ali pa navaden pošten kristjan... Radi mene boste lahko prav vsak dan hodili k maši; še sama pojdem z vami. In kaj veste, morebiti nekega dne tudi v meni vzbudite ono vero, za katero tako gorite.«

»Vidite, Lolita, zdaj sva pa prišla do vprašanja, ki vam ga nikakor ne morem razložiti, ker me ne bi razumeli... Poglejte, kako vas prejšnja preprosta človeška ljubezen in potem pomislite, kako prevzame dušo šele božja ljubezen in kaj Bog lahko od nas zahteva!«

»Tega res ne doumem. Kako naj tudi razumem, ko sem še skoraj otrok, vi pa govorite tako čudno zamotano in ste sami nekam zmedeni. Sreča gre mimo vas, po zemlji hodi, da jo lahko dosežete z roko. Samo odprite roke, pa vam bo padla naravnost v naročje. Nikar je ne iščite ne vem kje v oblakih!«

»Dasi se vam zdi, da je v oblakih, je vendar resničnejša in bližja kot vse druge!«

Obmolnila sta in tiho stopala drug ob drugem. Dospela sta do mesta, kjer je pred nekaj dnevi postalo Loliti slabo. Lolita in Dominikova mati pa ujec so menda uganili, da imata resne pomenke, zato so šli počasi za njima, ker ju niso marali motiti.

»In zdaj, Lolita,« nalahko povzame Dominik, »zdaj šele pride najkočljivejša točka. Poprej sem vam rekel, da imam trdno vero, a moram vam priznati, da sem, žal, velik slabič in da tudi jaz vas ljubim!...«

Lolita v temi sklene roke.

»... Pa bi najrajši, da vas ne bi ljubil... Torej...«

»Torej?«

»Usmilite se me, usmilite se moje slabosti in moje žeje po ljubezni... Ne dajajte mi piti vina, po katerem koprnim!... Tako, zdaj vidite, da sem odkritosrčen, ko se vam popolnoma izročam in prepušчам...«

»Tedaj hočete, da se oba umoriva?«

»Ne, nisem mislil tako! Prosim vas samo, da se oddaljite od mene, da me na moji težavni poti ne bo begala vaša prelestna lepota. Nikdar se več ne ozrite vame s svojimi milimi očmi in kadar bi se morala srečati, se mi ognite s poti... Vi ste edina ovira med menoj in Bogom... Jaz pa hočem doseči svoj cilj... hočem, na vsak način... četudi sem že sedaj ves strt od samega boja...«

»Strašne stvari mi nalagate!«

»Nikar ne mislite, da se tega ne zavedam! Zato vas še enkrat prosim, če me zares ljubite, naj bo vaša ljubezen tolika, da mi ne boste branili, da vas pozabim... Izlet v Pilier pa naj bo zadnji, kamor pojdeva še skupaj!«

»Če rajši vidite, da me ni zraven, vam zelo rada ustrezem. Bom se naredila, da me boli glava in da nikakor ne morem iti...«

»Ni treba! Naj bo, še enkrat — pa poslednjič

— si privoščim to sladko veselje. Potem pa nikdar več... nikdar več!«

Dominik je videl, kako so Lolito zalile solze. Prišla sta do belega stolpa.

»Lolita, ali smem upati, da ta pogovor ostane med nama in da nihče ne bo izvedel, kaj sem vas pravkar prosil?«

»Bodite brez skrbi! Toda ne zahtevajte, da bi zamorila čuvstvo, ki mi gori v duši in me je vso prešinilo, ker ne morem, ker ni v moji moči... Dominik, ljubim vas... oh, ko bi vi vedeli, kako vas ljubim!...«

Zopet je obema zmanjkalo besed. Krenila sta nazaj. Vse sta si povedala in drug drugemu razkrila vso svojo notranjost. Vsaka beseda bi bila odveč.

Noč je s svojo temno kopreno ovijala njuna upala lica, neskončni šumot morja pa je uspaval njuno neizmerno bol. Kljub temu sta bila oba videti popolnoma mirna, ko sta srečala Presvesovo in Yholdyjevo gospo, ki jima je ujec po tiho nekaj pravil.

Čemu bi tudi razkazovala radovednim očem prepad, ki se je odprl pred njima?

Prav nežno sta si podala roke — dasitudi daleč drug od drugega — v silnem strahu, ker se je vsak bal, da ne omaga pod strašno pezo usode.

»Z Bogom, Lolita!«

»Zdaj je torej vsega konec!... Oh, smrt, kje si? Pridi in me reši!...«

Ko se je Dominik vrnil v svojo sobico, se je zgrudil za pisalno mizo, zagodil glavo med roke in nekaj časa nepremično motril zabrisano sliko, ki mu je bila tako ljuba... Na, takš ti je človeško življenje! Po nagonu razprostre roke kolikor moreš, da bi objel srečo — pa jih moraš zopet skleniti, ker sreče ni od nikoder! Tu zdolaj je namreč dolžnost vselej prva. In njemu velevala dolžnost po strmi poti, ob vznožju katere mora pustiti ženo, akoprav je sama sladka Lolita... Vzravnaval se je, vzel pero in začel pisati: